Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
De minister

Directie Financiële Markten

Datum
21 oktober 2021

Notanummer
2021-0000220477

Bijlagen
1. Kamerbrief
2. Statement

nota

European Payments Initiative

Aanleiding

- Een aantal Europese banken, waaronder ING, besluit in november of zij door wil gaan met het European Payments Initiative (EPI), een initiatief om een pan-EU betaalschema op te zetten, om te concurreren met bijv. VISA en Mastercard. De betrokken banken hebben de lidstaten waarin zij gevestigd zijn verzocht hun steun uit te spreken voor dit initiatief en hebben aangegeven eventuele politieke steun mee te nemen in hun beslissing om wel of niet door te gaan met dit initiatief.
- FRA wil graag een statement publiceren met de zeven lidstaten waarin de aan EPI deelnemende banken gevestigd zijn, om politieke steun uit te spreken. Dit statement wordt dan rondom de Ecofinraad van 9 november 2021 gepubliceerd.

Beslispunten

1. Gaat u akkoord met ons advies om EPI alleen immaterieel te steunen, en niet door middel van directe of indirecte publieke financiële bijdragen of een andere ongelijke behandeling t.a.v. andere private initiatieven?
2. Gaat u akkoord met ons advies om het gezamenlijke statement te steunen (zie bijlage 2)?
3. Indien u akkoord bent met bovenstaande, stemt u ermee in om de Tweede Kamer te informeren over de positie van Nederland door middel van een begeleidende brief? Zo ja, wilt u die brief ondertekenen (bijlage 1)?

Kern

- Het European Payment Initiative (EPI) is een initiatief van verschillende Europese banken en heeft als doel om een pan-EU betaalsysteem en interbancair netwerk te creëren om de afhankelijkheid van partijen buiten de EU, zoals Mastercard en VISA, te verminderen. Het gaat om 33 banken uit BEL, DUI, FIN, FRA, NLD, POL en SPA. Vanuit NLD is ING de enige participerende partij, die wel in nauw contact staat met de andere grootbanken.
- Deelnemende banken hebben zowel bij EU-instellingen, als bij de overheden van lidstaten gevraagd om steun. ING heeft bijvoorbeeld gevraagd of de Nederlandse overheid financieel kan bijdragen om de betaalterminals van winkeliers om te bouwen om EPI operationeel te krijgen.
- Ambtelijk hebben wij hen verwezen naar eventuele Europese fondsen waar zij, zoals andere private partijen, een aanvraag zouden kunnen indienen.

- Wij adviseren dat er geen directe of indirecte publieke financiële bijdragen vanuit de Nederlandse overheid aan het initiatief gegeven wordt, noch dat EPI op een andere manier wordt behandeld dan andere private initiatieven.
- Hoewel EPI kan bijdragen aan meer autonomie op het gebied van betalingsverkeer, is het ook van belang dat het een eigenstandig levensvatbaar en concurrerend betaalmiddel is. Daarnaast achten wij de banken die het project zijn gestart kapitaalkrachtig genoeg om zelf in dit initiatief te investeren. Tenslotte vinden wij de maatschappelijke voordelen (die met name op de lange termijn mogelijk zouden gelden) op dit moment nog niet voldoende opwegen tegen het grote, ingrijpende besluit om publieke financiering te verlenen.
- Wel zouden we EPI immaterieel kunnen steunen, door bijvoorbeeld de nodige contacten te leggen met relevante stakeholders en te helpen om banken in andere lidstaten aan te moedigen om zich bij EPI aan te sluiten.
- Het is onbekend of andere lidstaten wel plannen hebben voor directe steun aan deelnemers.
- Het statement spreekt steun uit voor EPI, waarbij het belang van een Europese betaalmarkt in plaats van de huidige gefragmenteerde betaalmarkten wordt onderschreven. Op verzoek van Nederland is het statement zo opgesteld dat er politieke steun wordt gegeven aan het initiatief, maar dat ook duidelijk is dat EPI een privaat initiatief is in een open en eerlijke interne markt voor betalingen. Andere private initiatieven moeten op een gelijke manier behandeld worden. Wij adviseren dan ook om in te stemmen met het uitgeven van het statement met de steun van Nederland.

Toelichting

- EPI wil een fysieke betaalkaart en digitale betaalmogelijkheden gaan aanbieden, en gebruik maken van *instant payments*. Deze betaalmiddelen moeten in de gehele EU gebruikt kunnen worden. Momenteel is het bijvoorbeeld niet altijd mogelijk om met Nederlandse betaalkaarten in andere landen te betalen, en wordt ook iDeal maar heel weinig aangeboden als betaalmiddel in het buitenland.
- Op korte termijn zal de focus van EPI met name liggen op het ontwikkelen van een betaalkaart. Voor Nederland geldt dat dit weinig toegevoegde waarde heeft. Zo neemt het gebruik van betaalkaarten t.a.v. mobiele betaalmethodes (zoals telefoons) relatief gezien af, en zal dit naar verwachting in de toekomst doorzetten. Daarnaast maakt Nederland grotendeels al gebruik van instant payments en heeft het al een zeer efficiënt betalingsverkeer. Consumenten zouden op de korte termijn mogelijk zelfs meer kunnen gaan betalen voor kaarttransacties omdat er minder diensten afgenomen zullen worden bij Mastercard/VISA (waardoor huidige schaalvoordelen minder worden).
- Echter, op de lange termijn zorgt EPI ervoor dat Nederland en de EU minder afhankelijk zijn van buitenlandse aanbieders en grip houden op de betaaldata die worden gedeeld. Dit past binnen het bredere EU-beleid van open, strategische autonomie. De Nederlandse markt voor betaalkaarten wordt gedomineerd door Mastercard, die het overgrote deel van de Nederlandse pinpassen uitgeeft. Mastercard is een bedrijf dat gevestigd is in de Verenigde Staten. Theoretisch gezien kan, gezien het belang van het betalingsverkeer voor de maatschappij, via Mastercard politieke druk uitgeoefend kunnen worden op Nederland en de rest van Europa. Dit heeft zich tot nu toe echter nooit voorgedaan.

- Een ander voordeel is dat het door EPI ook makkelijker wordt om in het buitenland te betalen met een pinpas, of juist voor buitenlandse toeristen in Nederland. Hetzelfde geldt voor online betaalmogelijkheden, zoals iDeal. Vanuit ING wordt aangegeven dat iDeal een kans maakt om als EPI-standaard voor online betalingen gebruikt te worden.
- Het opstarten van EPI leidt tot aanzienlijke opstartkosten. Daarnaast moet het concurreren met bestaande partijen als Mastercard en VISA, die al lang in de markt zitten en een concurrerend aanbod hebben. Hierdoor zal EPI in de begintijd waarschijnlijk verlieslatend zijn. Voor de nu deelnemende banken kan dit een overweging zijn om uiteindelijk niet mee te doen aan EPI.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.